

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Ο γκρίζος κύριος έκλεισε απότομα το σημειωματάριό του, το ξανάβαλε στην τσέπη του και κάθισε βογκώντας ελαφρά καταγής, δίπλα στη Μόμο. [...]

– Λοιπόν Μόμο, άκουσέ με καλά, άρχισε τελικά να λέει. Αυτό ήταν κάτι που η Μόμο πάσχιζε να το κάνει από αρκετή ώρα κιάλας. Δυσκολευόταν όμως να τον ακούσει όπως άκουγε τους άλλους ανθρώπους μέχρι τότε. Συνήθως μπορούσε να μπει στο πετσί του άλλου και να καταλάβει τι ήταν αυτό που ήθελε να πει και πώς ήταν ο ίδιος στην πραγματικότητα. Αλλά μ' αυτόν τον επισκέπτη της ήταν αδύνατο να το κάνει. Κάθε φορά που το επιχειρούσε, είχε την εντύπωση πως γκρεμιζόταν στο σκοτάδι και στο κενό, λες και δεν ήταν κανένας εκεί. Αυτό δεν της είχε ξανασυμβεί.

– Το μόνο που έχει σημασία στη ζωή, συνέχισε ο γκρίζος κύριος, είναι να καταφέρεις κάτι, να γίνεις κάποιος, ν' αποκτήσεις κάτι. Σ' εκείνον που τα καταφέρνει καλύτερα από τους άλλους, σ' εκείνον που γίνεται κάτι παραπάνω κι αποκτάει κάτι περισσότερο από τους άλλους, σ' εκείνον έρχονται κι όλα τ' άλλα από μόνα τους: φιλία, τιμή κι όλα τ' άλλα. Εσύ πιστεύεις ότι αγαπάς τους φίλους σου. Ας το εξετάσουμε λοιπόν αντικειμενικά. Τι κερδίζουν οι φίλοι σου από την ύπαρξή σου; Τους ωφελείς σε τίποτα; Όχι. Τους βοηθάς να προχωρήσουν στη ζωή, να κερδίσουν περισσότερα λεφτά, να γίνουν κάποιος; Οπωσδήποτε όχι. Τους υποστηρίζεις στην προσπάθειά τους ν' αποταμιεύσουν χρόνο; Κάνεις ακριβώς τ' αντίθετο! Τους καθυστερείς, τους είσαι εμπόδιο, δεν τους αφήνεις να προκόψουν. Ίσως να μην το έχεις συνειδητοποιήσει ακόμα, αλλά ζημιώνεις τους φίλους σου μόνο και μόνο επειδή υπάρχουν. Μάλιστα, χωρίς να το θέλεις είσαι στην πραγματικότητα, εχθρός τους! Κι αυτό το λες αγάπη! [...] Και γι' αυτό θέλουμε να προστατέψουμε τους φίλους σου από σένα. Κι αν τους αγαπάς πραγματικά, θα μας βοηθήσεις και σ' αυτό. Θέλουμε να πετύχουν στη ζωή. Εμείς είμαστε οι πραγματικοί τους φίλοι. Δεν μπορούμε να βλέπουμε σιωπηλοί να τους κρατάς μακριά απ' όλα εκείνα που έχουν σημασία. Εμείς θα φροντίσουμε να τους αφήσεις ήσυχους.

– Ποιοι «εμείς»; ρώτησε η Μόμο με χείλια που τρεμούλιαζαν.

– Εμείς, από το Χρονοταμιευτήριο, αποκρίθηκε ο γκρίζος κύριος. Είμαι ο πράκτορας ΒΑΝ/553/γ. Εγώ προσωπικά θέλω το καλό σου, γιατί το Χρονοταμιευτήριο δεν επιτρέπει σε κανέναν ν' αστειεύεται μαζί του.

Η Μόμο δεν υποχώρησε.

– Εσένα δε σ' αγαπάει κανένας; ρώτησε ψιθυριστά.

Ο γκρίζος κύριος καμπούριασε, σαν να μίκραινε ξαφνικά. Έπειτα απάντησε σε μια φωνή σταχτιά σαν τη στάχτη:

– Πρέπει να παραδεχτώ πως ποτέ μου δε συνάντησα κανένα σαν και σένα, μα την αλήθεια. Και γνωρίζω πολλούς ανθρώπους. Αν υπήρχαν περισσότεροι άνθρωποι του τύπου σου, σίγουρα θα κλείναμε το Χρονοταμιευτήριό μας και οι ίδιοι θα διαλυόμασταν στο κενό, γιατί από τι θα υπήρχαμε τότε;

Ο πράκτορας κόπηκε. Κάρφωσε τη Μόμο με τα μάτια του και φαινόταν να παλεύει με κάτι που δεν το καταλάβαινε και που δεν μπορούσε να το υπερνικήσει. Το πρόσωπό του έγινε ακόμα πιο γκριζωπό.

Όταν ξανάρχισε να μιλάει, ήταν σαν να το 'κανε ενάντια στη θέλησή του, σαν να του ξέφευγαν τα λόγια από μόνα τους χωρίς να μπορεί να τα εμποδίσει. Και καθώς μιλούσε, το πρόσωπό του παραμορφωνόταν όλο και πιο πολύ από τη φρίκη γι' αυτό που του συνέβαινε. Και η Μόμο άκουσε επιτέλους την πραγματική του φωνή:

– Δεν πρέπει να μας καταλάβει κανένας, άκουσε τη φωνή του σα να ερχόταν από μακριά. Δεν πρέπει να ξέρει κανένας πως υπάρχουμε και τι κάνουμε... Φροντίζουμε να μη μας συγκρατήσει κανένας άνθρωπος στη μνήμη του... Μόνο όσο δε μας ανακαλύπτουνε μπορούμε να κάνουμε τη δουλειά μας... Είναι δύσκολη δουλειά να κλέβουμε από τους ανθρώπους τον χρόνο της ζωής τους, να τον κλέβουμε με τις ώρες, με τα λεπτά, με τα δευτερόλεπτα... γιατί όλος αυτός ο χρόνος που αποταμιεύουν είναι γι' αυτούς χαμένος... Τον αρπάζουμε εμείς... τον αποθηκεύουμε εμείς... τον έχουμε ανάγκη εμείς... διψάμε γι' αυτόν... Αχ! δεν ξέρετε τι αγαθό είναι, αυτός ο χρόνος σας... Εμείς όμως... εμείς το ξέρουμε και σας απομυζούμε ως το κόκαλο... Και μας χρειάζεται περισσότερος χρόνος... όλο και περισσότερος... γιατί γινόμαστε κι εμείς περισσότεροι... όλο και περισσότεροι... όλο και περισσότεροι.

Μίχαελ Έντε, *Μόμο* (απόσπασμα)

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Ζούσε κάποτε στην Ανατολή ένας τεμπέλης βασιλιάς. Ολημερίς ξαπλωμένος σε ντιβάνι με πολλά μαλακά μαξιλάρια, έβαζε να του λένε παραμύθια κι αυτός άκουε μαχμουρλίδικα. [...] Όσο πιο μεγάλο και μπερδεμένο ήταν το παραμύθι, τόσο περισσότερο του άρεσε. Μα όσο μεγάλα και να ήτανε τα παραμύθια, ερχότανε η ώρα τους να τελειώσουν. Ε, τότε ο βασιλιάς γινότανε τρομερά δυστυχής. Αρρώσταινε, έλεγες πως θα πεθάνει.

Είδαν κι απόειδαν αυτός, το συμβούλιό του κι ο γιατρός του και αποφασίσανε όλοι μαζί να στείλουνε τελάληδες*1 σ' όλες τις επαρχίες και σε όλα τα χωριά του βασιλείου, να διαλαλήσουνε:

– Όποιος ξέρει ένα παραμύθι που να μην τελειώνει ποτέ ας παρουσιαστεί, να το πει του πολυχρονεμένου βασιλιά, κι αυτός θα του δώσει ένα σακί φλουριά και την κόρη του για γυναίκα.

Όσοι ακούγανε αυτά τα λόγια αστράφτανε τα μάτια τους από τον πόθο να γίνουνε πολύ πλούσιοι και να παντρευτούν τη βασιλοπούλα. Κι όλοι νομίζανε πως θα τα καταφέρνανε να διηγηθούνε παραμύθι χωρίς τέλος. Αν αποτυχαίνανε, δε θα είχανε να χάσουνε τίποτα.

Μα οι τελάληδες προσθέτανε στο τέλος:

– Όποιος όμως δε τα καταφέρει να διηγηθεί το ατέλειωτο παραμύθι, τότε ο βασιλιάς θα του κόψει το κεφάλι!

Όταν ακούγανε αυτήν την ποινή, τους έπιανε τρόμος και φόβος. [...] Πέρασε πολύς, πάρα πολύς καιρός, και κανένας δεν ερχόταν στο παλάτι γι' αυτή τη δουλειά.

Όπου να σου μια μέρα και παρουσιάζεται ένας ξένος [...].

– Μεγάλε βασιλιά, είπτε, άκουσα πως δίνεις μεγάλη αμοιβή σε κείνον που θα σου διηγηθεί ένα παραμύθι χωρίς τέλος. Του δίνεις ένα σακί φλουριά και τη βασιλοπούλα. Είναι αλήθεια;

– Αλήθεια, απάντησε ο βασιλιάς. Αν όμως δεν πετύχει, τότε του παίρνω το κεφάλι.

– Το ξέρω κι αυτό, είπτε ο ξένος. Κι είμαι αποφασισμένος να σου διηγηθώ εγώ μια ιστορία που δεν τελειώνει.[...]

Τότε ο ξένος στρογγυλοκάθισε στο πάτωμα απάνω στο κιλίμι μπροστά στο βασιλιά κι άρχισε:

– Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας μεγάλος βασιλιάς, που μάζεψε όλο το σιτάρι της χώρας και το κλείδωσε σε μια αποθήκη τόσο μεγάλη, που για να πας από την μια άκρη της έως την άλλη θα έπρεπε να περπατάς από το πρωί ίσαμε το βράδυ. Μια μέρα έπεσε στην πρωτεύουσα ένα μαύρο σύννεφο ακρίδες τόσο μεγάλο, που σκοτείνιασε ο ήλιος κι όλοι νομίσανε πως ήρθε η συντέλεια του κόσμου. Γιατί γεμίσανε οι δρόμοι, τα σπίτια, ο αέρας, από ακρίδες τόσο πυκνές, που δεν μπορούσες ν' ανασάνεις. Αυτές οι αμέτρητες ακρίδες, αφού φάγανε όλα τα αμπέλια και τα δάση και δε χορτάσανε, μυριστήκανε τελευταία και την αποθήκη του σιταριού. [...] Κάμποσες μέρες φέρνανε βόλτα γύρω στην αποθήκη και κοιτάζανε με προσοχή όλες τις μεριές, μπας και βρεθεί πουθενά καμιά τρυπίτσα ή καμιά χαραμάδα. Μια τυχερή ακρίδα ανακάλυψε στην ανατολική

πλευρά της αποθήκης μια μικρούλα σκισμάδα, που μόλις χωρούσε μοναχή της. Μπήκε, λοιπόν, μέσα, πήρε ένα σπυρί σιτάρι και βγήκε. Άμα βγήκε αυτή, μπήκε μια δεύτερη ακρίδα, πήρε κι αυτή ένα δεύτερο σπυρί σιτάρι και βγήκε. Άμα βγήκε κι αυτή, μπήκε μια τρίτη ακρίδα, πήρε κι αυτή ένα τρίτο σπυρί σιτάρι και βγήκε. [...]

Περάσανε μέρες, βδομάδες, μήνες, χρόνια, κι ο ξένος εξακολουθούσε να λέει από το πρωί ως το βράδυ το ίδιο πράμα:

– Ύστερα μπήκε μια άλλη ακρίδα και πήρε άλλο σπυρί σιτάρι. Άμα βγήκε αυτή, μπήκε άλλη ακρίδα και πήρε ένα άλλο σπυρί σιτάρι.

Περάσανε έτσι δυο χρόνια κι ο ξένος έλεγε και ξανάλεγε από το πρωί ως το βράδυ τον ίδιο χαβά*2. Ο βασιλιάς στενοχωριότανε πολύ, ώσπου μια μέρα τον ρώτησε θυμωμένος:

– Δε μου λες, πόσον καιρό αυτές οι ακρίδες θα μπαίνουνε και θα βγαίνουνε;
– Μα, βασιλιά μου πολυχρονεμένε, ως τώρα οι ακρίδες αδειάσανε μια πιθαμή σιτάρι από την αποθήκη. Και μένουνε ακόμα τριακόσιες πιθαμές και μυλιούνια ακρίδες. Ίσως μετά από εξακόσια χρόνια θα κατορθώσουν να μπούνε στην αποθήκη όλες οι ακρίδες μια μια και ν' αδειάσουνε το σιτάρι. Και πάλι βλέπουμε...

Τότε πια ο βασιλιάς δε βάσταξε. Γούρλωσε τα μάτια του, τινάχτηκε από το ντιβάνι και ξεφώνισε με όλη του τη δύναμη:

– Καταραμένε άνθρωπε. Θα με τρελάνεις! Άι στο καλό! Έχασα το στοίχημα! Πάρε το σακί τις λίρες και την κόρη μου κι άφησέ με ήσυχο.

Έτσι ο έξυπνος αυτός ξενοτοπίτης πήρε τα χρήματα, πήρε τη βασιλοπούλα κι έγινε και διάδοχος του θρόνου.

Ο βασιλιάς είχε γεράσει πολύ κι ευχαριστιότανε τώρα ν' ακούει παραμύθια κι ιστορίες που είχανε τέλος. Κάθε τόσο συνήθιζε να λέει:

– Είμαι ευχαριστημένος, που έμαθα πως μονάχα οι ιστορίες που τελειώνουν είναι όμορφες κι έχουνε ενδιαφέρον.

Κώστας Βάρναλης, «Το παραμύθι που δεν είχε τέλος» (διασκευή)

*1 τελάλης: κήρυκας, *2 χαβάς: τραγούδι, τα ίδια λόγια

B. ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να επαληθεύσεις ή να διαψεύσεις, σύμφωνα με το κείμενο I, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος»:

(Μονάδες 10)

- Η Μόμο καταλάβαινε εύκολα τους περισσότερους ανθρώπους.
- Η Μόμο δεν καταλάβαινε τον γκρίζο κύριο, γιατί χρησιμοποιούσε σπάνιες λέξεις.
- Ο γκρίζος κύριος θεωρούσε τη φίλια το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή.
- Η Μόμο δεν ήθελε να προκόψουν οι φίλοι της.
- Οι άνθρωποι θα χρησιμοποιούσαν τον χρόνο που αποταμίευαν στη μελλοντική ζωή τους.

2. Να επιλέξεις, σύμφωνα με το κείμενο I, τη σωστή απάντηση/τις σωστές απαντήσεις (μπορεί να είναι σωστές περισσότερες από μία απαντήσεις).

(Μονάδες 10)

1) Ο γκρίζος κύριος:

α) ήταν πράκτορας του Χρονοταμιευτηρίου

β) γνώριζε πολλούς ανθρώπους

γ) ήθελε να πει την αλήθεια στη Μόμο

δ) έκλεβε τον χρόνο των ανθρώπων

ε) τίποτα από τα παραπάνω

Επιλεγμένη απάντηση/επιλεγμένες απαντήσεις:

2) Η Μόμο:

α) μπόρεσε αμέσως να καταλάβει πώς ήταν ο γκρίζος κύριος στην πραγματικότητα

β) υποστήριζε την προσπάθεια των φίλων της να αποταμιεύσουν χρόνο

γ) αποταμίευε χρόνο για τον εαυτό της

δ) ήταν μέλος του Χρονοταμιευτηρίου

ε) τίποτα από τα παραπάνω

Επιλεγμένη απάντηση/επιλεγμένες απαντήσεις:

3) Ο γκρίζος κύριος ισχυρίζεται ότι:

α) έχει μεγάλη σημασία να ξεπεράσει κάποιος τους άλλους

β) η τιμή είναι ανεξάρτητη από την επιτυχία

γ) η ύπαρξη της Μόμο έχει θετική επίδραση στους φίλους της

δ) τα μέλη του χρονοταμιευτηρίου εύκολα κλέβουν τον χρόνο των ανθρώπων

ε) τίποτα από τα παραπάνω

Επιλεγμένη απάντηση/επιλεγμένες απαντήσεις:

4) Τα μέλη του χρονοταμιευτηρίου:

α) ενδιαφέρονται για την προκοπή των ανθρώπων

β) θεωρούν τη Μόμο εμπόδιο στο έργο τους

γ) κλέβουν τον χρόνο των ανθρώπων

δ) φροντίζουν να τους θυμούνται οι άνθρωποι

ε) τίποτα από τα παραπάνω

Επιλεγμένη απάντηση/επιλεγμένες απαντήσεις:

5) ο χρόνος της ζωής των ανθρώπων:

α) είναι πολύτιμος για τα μέλη του χρονοταμιευτηρίου

β) είναι άχρηστος για τους ανθρώπους

γ) είναι ανεξάντλητος

δ) έχει αξία, μόνο αν χρησιμοποιείται σωστά

ε) τίποτα από τα παραπάνω

Επιλεγμένη απάντηση/επιλεγμένες απαντήσεις:

3. Να επαληθεύσεις ή να διαψεύσεις, σύμφωνα με το κείμενο II, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα σε κάθε πρόταση τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος»:

(Μονάδες 10)

- Το συμβούλιο και ο γιατρός του βασιλιά τού είχαν συστήσει να ακούει παραμύθια.
- Ο βασιλιάς ήθελε να ακούει παραμύθια, γιατί ήταν άρρωστος.
- Ήταν πολλοί αυτοί που ήθελαν να βοηθήσουν τον βασιλιά.

- Ο βασιλιάς προτιμούσε μεγάλα παραμύθια χωρίς σύνθετη πλοκή.
- Ο ξένος φοβήθηκε πολύ, όταν άκουσε τι θα συνέβαινε, αν δεν κατάφερνε να διηγηθεί μία ιστορία που δεν τέλειωνε.
- Μια ακρίδα βρήκε τη χαραμάδα της αποθήκης τυχαία.
- Όταν θα άφηνε τον θρόνο ο βασιλιάς, θα έπαιρνε τον θρόνο ο γαμπρός του.
- Ο ξένος έλεγε επτά χρόνια τα ίδια λόγια.
- Ο βασιλιάς βαρέθηκε με την επανάληψη των ίδιων λόγων από τον ξένο.
- Τελικά ο βασιλιάς εκτίμησε την αξία των ιστοριών που έχουν τέλος.

Γ΄ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Με αφορμή την αλλαγή των συνηθειών σου λόγω της πανδημίας γράφεις ένα γράμμα σε έναν φίλο σου, όπου παρουσιάζεις δύο δραστηριότητες στις οποίες προτιμάς να διαθέτεις τον ελεύθερο χρόνο σου, αιτιολογώντας την επιλογή σου. Το κείμενό σου να μην ξεπερνά τις 300 λέξεις.

(Μονάδες 30)

Δ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ - ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. α) Να συμπληρώσεις τα κενά με τον κατάλληλο, ως προς το γένος, την πτώση και τον αριθμό τύπο του επιθέτου που βρίσκεται στην παρένθεση:

- Λόγω των (επείγων) αναγκών αποφασίστηκε η κατάργηση του (ισχύων) νόμου.
- Οι (γλυκός) καρποί κάποιων (δηλητηριώδης) φυτών δαλεάζουν τους ανθρώπους και τους καταναλώνουν, χωρίς να γνωρίζουν την (επιβλαβής) δράση τους.
- Οι (λεπτομερής) οδηγίες οδήγησαν στο (επιτυχής) αποτέλεσμα.
- Το όνειρο των (παχύς) αγελάδων που είδε ο Φαραώ συμβόλιζε επτά χρόνια πλούσιας συγκομιδής.

(Μονάδες 4)

β) Να σχηματίσεις τα μονολεκτικά παραθετικά των παρακάτω επιθέτων στον αντίστοιχο, ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση, τύπο με αυτόν που δίνεται στον θετικό βαθμό:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
(τους) ασφαλείς		
φτωχούς		

(Μονάδες 2)

2. Να συλλαβίσεις τις παρακάτω λέξεις στο διπλανό κενό βάζοντας ενωτικό ανάμεσα στις συλλαβές τους:

υπόκαμπος εμβρόντητος παιγνιόχαρτο περισσεύω	
---	--

(Μονάδες 2)

3. α) Στις παρακάτω φράσεις να συμπληρώσεις τα κενά, βάζοντας ό,τι χρειάζεται κάθε φορά:

- Αυτήν την περίοδο έχουν αυξ.....θεί θεαματικά οι πωλ.....σεις απολ.....μαντικών και απορ.....παντικών.
- Σημ.....ώνει τόσ..... πολλές επιτυχίες, γιατί είναι πρ.....κισμένος από τη φύση με ιδι.....τερες ικανότητες.

(Μονάδες 2)

β) Από τα ρήματα που δίνονται παρακάτω να σχηματίσεις και να γράψεις τον τύπο που σημειώνεται μέσα στην αγκύλη:

- διαπερνώ [ονομ. ενικ. αρσ. γένους μετοχής παρακειμένου (κλιτής μετοχής)]
.....
- διατίθεμαι [β΄ πληθ. υποτακτικής παρακειμένου (συντελεσμένης υποτακτικής)]
.....
- εφευρίσκομαι [β΄ ενικ. οριστικής αορίστου]
.....
- θέλω [β΄ πληθ. προστακτικής αορίστου (συνοπτικής προστακτικής)]
.....
- βουτώ [β΄ ενικ. προστακτικής αορίστου (συνοπτικής προστακτικής)]
.....
- προσκαλούμαι [γ΄ πληθ. οριστικής παρατατικού]
.....

(Μονάδες 6)

4. Να γράψεις τι μέρος του λόγου είναι καθεμιά από τις λέξεις που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στο παρακάτω κείμενο:

Ο **γκρίζος** κύριος έκλεισε **απότομα** το σημειωματάριό του, **το** ξανάβαλε στην τσέπη του και κάθισε **βογκώντας** ελαφρά καταγής, δίπλα στη Μόμο.

- γκρίζος
- απότομα
- το
- βογκώντας

(Μονάδες 2)

5. α) Στις ακόλουθες φράσεις να βάλεις τον κατάλληλο τύπο των λέξεων που είναι μέσα στην παρένθεση:

- Οι κάτοικοι (απόμακρες συνοικίες).....
γίνονται στόχος (επίδοξοι εγκληματίες)
- Τα βιβλία της (Λένα Διβάνη), γνωστής
(ιστορικός και συγγραφέας),
ενθουσίασαν τους αναγνώστες.

(Μονάδες 2)

β) Να μεταφέρεις τις λέξεις των παρακάτω προτάσεων στον άλλο αριθμό, όπου είναι δυνατόν.

- Παπά μου, εξομολόγησέ με, γιατί τα κρίματά μου είναι μεγάλα.
.....
.....
- Έτσι και περάσουν τα χρόνια, χάνει η ψυχή την αντοχή της.
.....
.....

(Μονάδες 2)

6. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα, τοποθετώντας τα συνώνυμα και τα αντώνυμα (αντίθετα) των λέξεων που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στις παρακάτω προτάσεις:

- Το μόνο που έχει σημασία στη ζωή, συνέχισε ο γκρίζος κύριος, είναι να καταφέρεις κάτι, να γίνεις **κάποιος**, ν' αποκτήσεις κάτι.
- Ο ξένος **εξακολουθούσε** να λέει από το πρωί ως το βράδυ το ίδιο πράγμα.
- Πάρε το σακί τις λίρες και την κόρη μου κι άφησέ με **ήσυχο**.

	Συνώνυμο	Αντώνυμο (αντίθετο)
κάποιος		
εξακολουθούσε		
ήσυχο		

(Μονάδες 3)

7. α) Να σχηματίσεις σύνθετα με τα παρακάτω ζευγάρια των λέξεων:

- από + όμοιος (ρήμα)
- συν + πλέκω (ουσιαστικό)
- εκ + ελίσσω (ουσιαστικό)
- κατά + οδός (επίθετο)

(Μονάδες 2)

β) Πώς λέγεται με σύνθετη λέξη:

- αυτός που παράγει ή που μπορεί να παράγει άφθονους καρπούς, που είναι γόνιμος
.....
- αυτός που φυτρώνει μόνος του, χωρίς να τον φυτέψουν ή να τον σπείρουν
.....

(Μονάδες 1)

8. Να αναγνωρίσεις τον συντακτικό ρόλο των λέξεων που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα:

Εσύ πιστεύεις ότι αγαπάς τους φίλους σου. Ας **το** εξετάσουμε λοιπόν αντικειμενικά. Τι κερδίζουν **οι φίλοι** σου από την ύπαρξή σου; Τους ωφελείς σε τίποτα; Όχι. Τους βοηθάς να προχωρήσουν στη ζωή, να κερδίσουν περισσότερα λεφτά, να γίνουν κάποιοι; Οπωσδήποτε όχι. Τους υποστηρίζεις στην προσπάθειά τους ν' αποταμιεύσουν χρόνο; Κάνεις ακριβώς τ' αντίθετο! Τους καθυστερείς τους είσαι **εμπόδιο**, δεν τους αφήνεις να προκόψουν.

- Εσύ
- το
- οι φίλοι
- εμπόδιο

(Μονάδες 2)

Ε΄ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

(Μονάδες 10)